

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU KALISKIEGO NA LATA 2014-2021

*Załącznik do uchwały Nr XLV/481/2014
Rady Powiatu Kaliskiego
z dnia 19 sierpnia 2014 roku*

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU KALISKIEGO NA LATA 2014-2021

Kalisz LIPIEC 2014

Zespół autorski:

Beata Bujak – Szwaczka – Moderator i Ekspert Wiodący – Proregio Consulting Beata Bujak - Szwaczka
Agnieszka Morawska – Ekspert - Proregio Consulting Beata Bujak - Szwaczka

Zespół wiodący ze strony Starostwa Powiatowego w Kaliszu:

Krzysztof Nosal - Starosta Kaliski
Artur Kijewski - Dyrektor Wydziału Oświaty i Rozwoju Powiatu
Maria Dzikowska - Wydział Oświaty i Rozwoju Powiatu
Marzanna Malisz - Wydział Oświaty i Rozwoju Powiatu

Zespół partnerski:

Radni Powiatu Kaliskiego

Barański Bogdan
Dolny Andrzej
Gąsior Stanisław
Karpieko Dorota
Łuczak Alicja
Nowak Krzysztof

Przedstawiciele Władz Gmin Powiatu Kaliskiego

Albrecht Marek - Wójt Gminy Szczytniki
Musioł Sławomir - Wójt Gminy Blizanów
Dziedzic Krzysztof - Sekretarz Gminy Opatówek
Kasperski Marian - Sekretarz Gminy Brzeziny
Kwiecińska Halina - Sekretarz Gminy Ceków – Kolonia
Muszyński Henryk - Z-ca Wójta Gminy Koźminek
Wawrzyniak Dariusz - Z- ca Wójta Gminy Szczytniki
Włodarczyk Katarzyna - Sekretarz Gminy Lisków

Przedstawiciele: Starostwa Powiatowego, Urzędów Gmin, Jednostek Organizacyjnych Powiatu, Innych Podmiotów:

Ast - Alama Jolanta - Wydział Dróg Powiatowych
Augustowska Dorota - p.o. Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
Antczak Aleksandra - Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami
Balcerzak Władysław - Z-ca Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
Baran Dariusz - Urząd Gminy i Miasta w Stawiszynie
Bińczyk Agnieszka - Środowiskowy Dom Samopomocy w Liskowie
Biernat Anna - Urząd Gminy w Godzieszach Wielkich
Biernacik Kamila - Urząd Gminy w Brzezinach
Brodziak Tomasz – Urząd Gminy w Liskowie
Dolat Jarosław – Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku
Galant Emilia – Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Kaliszu
Haładyn Maria – Zespół Szkół Nr 1 w Liskowie
Janiak Anna – Urząd Gminy w Żelazkowie
Jakubczak Adam – Biuro Ochrony Informacji Niejaw. Spraw Obywatel. i Zarządz. Kryzys.
Kaleta Piotr – p.o. Dyrektora Domu Dziecka i Domu Pomocy Społecznej w Liskowie

Kraska Anna – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kaliszu
Kwiatkowska Ewa – Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku
Krzywda Magdalena - Z-ca Dyrektora Zespołu Szkół im. St. Mikołajczyka w Opatówku
Kubiak Dorota - Biuro Rady i Informacji Starostwa Powiatowego w Kaliszu
Łuczak Agnieszka - Wydział Finansów
Marciniak Jerzy - Dyrektor Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku
Maciejewska Paulina - Dom Dziecka w Liskowie
Maciejewski Tadeusz - Prezes Stowarzyszenia Sołtysów
Majas Jerzy - Dyrektor Wydziału Komunikacji
Matczak Anna – Powiatowy Urząd Pracy w Kaliszu
Matuszewski Tomasz - Wydział Architektury i Budownictwa
Marszał Tomasz – Dyrektor Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
Maleszka Przemysław - Wydział Komunikacji
Mruk Kamila - Wydział Architektury i Budownictwa
Nadobna Agnieszka - Zespół Szkół im. St. Mikołajczaka w Opatówku
Nowak Monika - Urząd Gminy w Koźminku
Naskrętska Elżbieta - Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Kaliszu
Przybylska Wioletta - Dyrektor Biura Rady i Informacji Starostwa Powiatowego w Kaliszu
Pasik Piotr - Dyrektor Zespołu Szkół Nr 1 w Liskowie
Pietrzak Agnieszka - Środowiskowy Dom Samopomocy w Liskowie
Pietura Natalia - Wydział Finansów
Sobczyk Katarzyna - Dom Pomocy Społecznej w Liskowie
Tatarowicz Jolanta - Kierownik Biura Inform. Niejaw. Spraw Obyw. i Zarządz. Kryzysowego
Tomaszewski Henryk - Dyrektor Wydziału Architektury i Budownictwa
Tomaszewski Tomasz - Urząd Gminy w Mycielinie
Szymczak Wiesław - Urząd Gminy i Miasta w Stawiszynie
Wolarz Marta - Biuro Rady i Informacji Starostwa Powiatowego w Kaliszu
Zabarska Agnieszka - Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa

Spis treści

Podziękowania.....	5
I. Przesłanki do budowania strategii	6
II. Założenia metodologiczne.....	7
III. Spójność Strategii z dokumentami europejskimi, krajowymi i regionalnymi i lokalnymi	10
IV. Wizja i misja dla Powiatu Kaliskiego.....	16
V. Analiza SWOT w obszarach strategicznych	17
VI. Cele strategiczne Strategii Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021.....	21
VII. Szczegółowy opis celów strategicznych	22
VIII. System monitorowania i ewaluacji strategii	33
VIII.1. Monitorowanie strategii	34
VIII.2. Ewaluacja Strategii Rozwoju Powiatu Kaliskiego	36
IX. Finansowanie strategii.....	37

Podziękowania

Starosta Kaliski pragnie serdecznie podziękować wszystkim uczestnikom warsztatów planowania strategicznego za wkład merytoryczny i doświadczenie w trakcie prac nad Strategią Rozwoju Powiatu Kaliskiego. To dzięki pracy uczestników warsztatów udało się zbudować Strategię Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021.

STAROSTA KALISKI

KRZYSZTOF NOSAL

I. Przesłanki do budowania strategii

Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez samorząd powiatowy. Określa on priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze subregionu. Dokument stanowi także odpowiedź na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o strategię, jak również skuteczną próbę dostosowania się do standardów europejskich. Jest zbiorem propozycji kierunków działań zmierzających do trwałego i zrównoważonego rozwoju powiatu, jako całej wspólnoty mieszkańców. W roku 2013 zakończył się okres funkcjonowania dotychczas obowiązującej Strategii Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2004-2013, dlatego prace nad przygotowaniem nowego dokumentu podjęto w drugim kwartale 2014 roku. Ponadto znacząco zmienił się kontekst uwarunkowań społeczno - gospodarczych, zarówno globalnie, jak i lokalnie. Pojawiły się nowe cele w ramach polityki rozwoju Unii Europejskiej, zakończył się okres programowania funduszy strukturalnych na lata 2007-2013, a prace nad nową perspektywą finansową funduszy są w zaawansowanej fazie. Aby wykorzystać szanse płynące zarówno z programów krajowych, jak i regionalnego należy w niniejszej strategii uwzględnić nową perspektywę finansową Unii Europejskiej oraz wytyczone cele rozwojowe na lata 2014-2020. Pojawił się szereg dokumentów krajowych, których zapisy należy uwzględnić w procesie programowania rozwoju, zarówno na szczeblu regionalnym, jak i lokalnym.

Znacząco zmieniło się również podejście dotyczące polityki rozwojowej w Polsce. Obecnie odchodzi się od tzw. podejścia sektorowego na rzecz dokumentów, które stanowią odpowiedź na problemy rozwojowe. Kształtowanie polityki rozwoju wymaga przygotowania dokumentów, które będą odpowiadały potrzebom kompleksowo zarysowanej polityki rozwoju i będą opracowane według określonej struktury, obejmującej m. in. cel, wskaźniki ich realizacji oraz ramy finansowe. Zmieniło się również podejście do procesu planowania strategicznego, od metod eksperckich do szerszego uwzględnienia metod partnerskich. Dlatego w procesie planowania Strategii Rozwoju Powiatu Kaliskiego zastosowano podejście, które uwzględnia w/w czynniki.

Dziś wiadomo, że rozwój, to kategoria, która nie trzyma się ścisłych granic, a Powiat wspólnie z gminami może niektóre kwestie rozwojowe rozwiązać bardziej skutecznie i efektywnie. Dlatego ważne jest spojrzenie na rozwój nie poprzez pryzmat jednej gminy, ale wspólnie znaleźć rozwiązania, dla których jedna gmina to za mało.

II. Założenia metodologiczne

Prace nad strategią podjęte zostały w kwietniu 2014 roku i zgodnie z umową przebiegały z uwzględnieniem metody ekspercko – partnerskiej, która polega na pracy zespołu ds. planowania strategii w Starostwie Powiatowym, z wykorzystaniem ekspertów w zakresie rozwoju lokalnego, różnego typu dyskusji, z wykorzystaniem różnorodnych technik, takich jak: warsztaty strategiczne, „burze mózgów”, prace w zespołach roboczych, prowadzone w wyodrębnionych obszarach strategicznych oraz spotkania z przedstawicielami różnych grup społecznych i środowisk. Główną metodą uzgadniania stanowisk na spotkaniach była **zasada konsensusu**, która oznaczała zgodę powszechną między uczestnikami warsztatów w zakresie proponowanych rozwiązań, a także stanowiła praktykę osiągania takiej zgody. Eksperci pełnili rolę przewodnika w metodzie oraz służyli informacją i pomocą w zachowaniu zgodności wypracowywanych rozwiązań z politykami: krajową, regionalną oraz lokalną.

Metoda opracowania dokumentu uwzględniała:

- Prace diagnostyczne – zbieranie i analiza danych statystycznych, analiza dokumentów strategicznych krajowych i regionalnych oraz lokalnych
- Prace warsztatowe, odbywające się w terminach:
  - 15-16 maja 2014 - opracowanie wizji rozwoju miasta, misji oraz uzgodnienie obszarów strategicznych oraz opracowanie wstępnej wersji analiz SWOT w pięciu obszarach strategicznych wraz z wartościowaniem
  - 25.06.2014 – doprecyzowanie zapisów analizy SWOT oraz wnioskowanie
  - 15.07. 2014 – dyskusja nad propozycjami celów - pomysły wypracowane podczas rozmów ze Starostą Powiatu Kaliskiego, na warsztatach, stanowiły materiał roboczy i posłużyły zespołowi ds. planowania strategii oraz ekspertom do wypracowania poszczególnych części dokumentu strategii.
- Prace nad opracowaniem dokumentu strategii

Prace nad strategią prowadzone były w oparciu o następujące zasady:

- **Długi horyzont czasowy** – 2021 - odnosi się do realiów planowania średniookresowego i nie tylko pokrywa się z okresem programowania funduszy strukturalnych, ale pozwala perspektywicznie zaplanować kierunki rozwoju Powiatu.
- **Szerszy zakres strategii niż** jedynie w obszarach pozostających w ramach ustawowych kompetencji samorządu. Daje to przestrzeń do włączenia w procesy rozwojowe powiatu, na poziomie działań szerokiego grona partnerów: publicznych, komercyjnych i pozarządowych.
- **Koncentracja** na głównych obszarach problemowych, wskazanych w obszarach strategicznych
- **Spójność** z zewnętrznymi i wewnętrznymi dokumentami o charakterze strategicznym i planistycznym, co wskazano w kolejnym rozdziale.
- **Celowość** w podejściu, charakteryzującą się niewielką ilością spójnych, kompleksowych i wzajemnie uzupełniających się celów.
- **Podejście partycypacyjne przy budowaniu strategii** polegające na udziale szerokiego grona podmiotów lokalnych w formułowaniu i wdrażaniu Strategii oraz identyfikowaniu i rozwiązywaniu problemów na terenie powiatu.
- Ustrojowa zasada **trwałego i zrównoważonego rozwoju**, która oznacza taki rozwój, który zapewni sprawiedliwe zaspokojenie potrzeb współczesnego społeczeństwa bez naruszania możliwości zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń, przy zapewnieniu ochrony i zachowania zasobów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego oraz uwzględnieniu struktury demograficznej społeczeństwa (sprawiedliwości wewnątrz- i międzypokoleniowej).

Główne definicje, wokół których powstaje Strategia to:

Wizja, która przedstawia pożądany obraz Powiatu Kaliskiego, we wszystkich istotnych wymiarach jego rozwoju. Wizja odnosi się do głównych wyzwań stojących przed Powiatem.

Cele strategiczne, które wyznaczają długotrwały kierunek rozwoju powiatu dla urzeczywistnienia jego wizji.

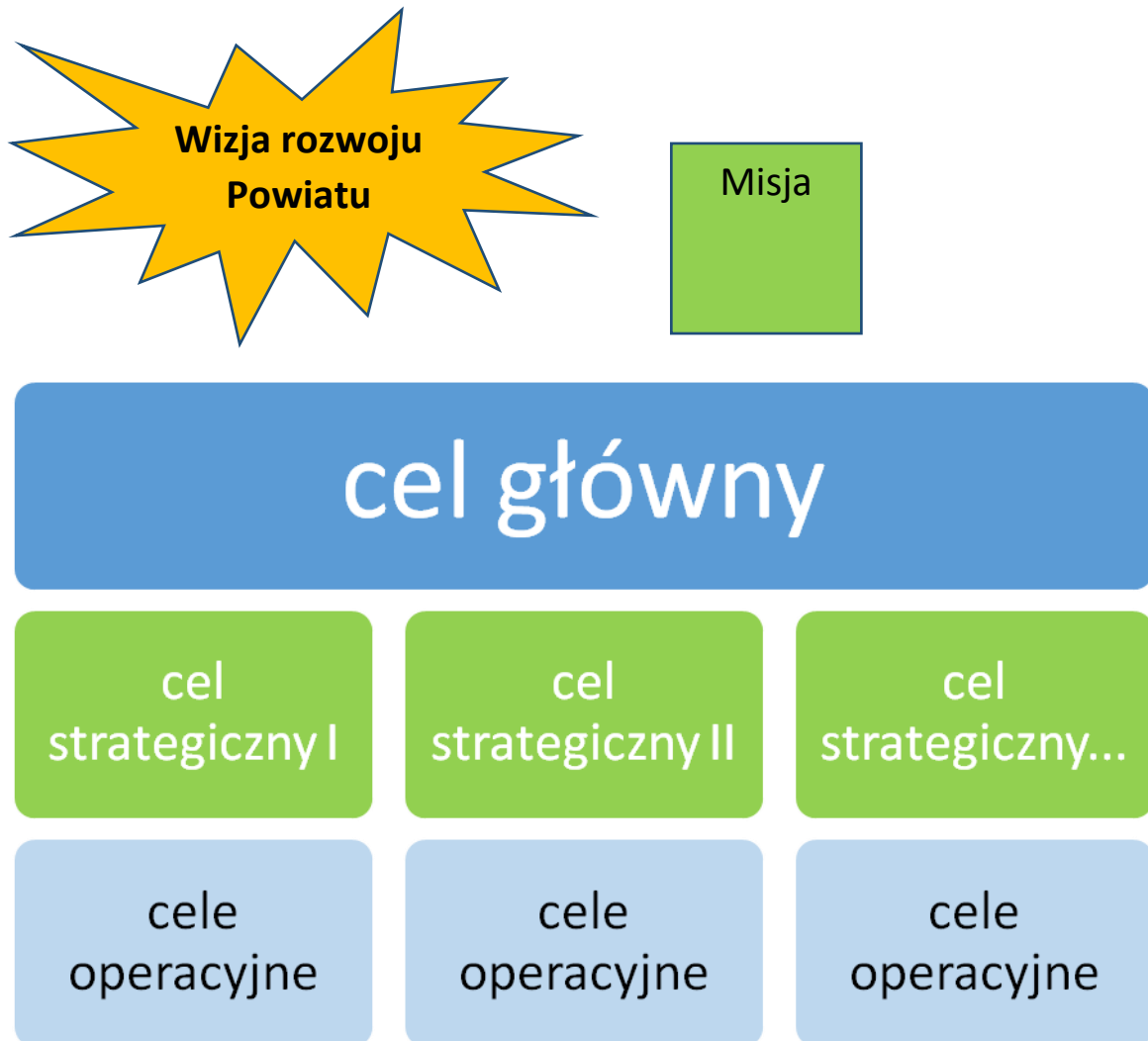
Cele operacyjne, które stanowią wymiar realizacji celów strategicznych i są ich rozwinięciem.

Zadania kluczowe, wypracowane propozycje działań dla osiągnięcia pożądanych efektów.

Schemat strategii:

Elementy wdrożeniowe:

III. Spójność Strategii z dokumentami europejskimi, krajowymi i regionalnymi i lokalnymi

W Strategii Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021 uwzględnione zostały zarówno uwarunkowania zewnętrzne, czyli: „Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020”, „Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo” - przyjęta 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów, „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”, „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020” przyjęta przez Radę Ministrów 13 lipca 2010 r., „Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego”, jak i uwarunkowania wewnętrzne, związane z obowiązującymi programami i politykami w Starostwie oraz uzgodnieniami wynikającymi ze Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej.

Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021 jest spójna ze Strategią Europa 2020. Jest to unijna strategia wzrostu na najbliższe dziesięciolecie, stanowiąca najwyższy poziom odniesienia przy programowaniu strategicznym każdego poziomu programowania państw Unii Europejskiej. Dostosowanie się do wytycznych ma wymiar cywilizacyjny. Formułując zapisy Strategii, w szczególności nadrzędne wytyczne kierunkowe planowania strategicznego należy zwrócić uwagę na następujące kwestie:

„(...) Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- **Rozwój inteligentny:** rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- **Rozwój zrównoważony:** wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- **Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu:** wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Unia Europejska musi określić, gdzie chce się znaleźć w roku 2020. W tym celu Komisja proponuje wytyczenie kilku nadrzędnych, wymiernych celów UE:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%;

- na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczać 3% PKB Unii;
- należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki);
- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie;
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln”.

Dlatego szczególną uwagę powinno się zwrócić na takie zagadnienia jak rynek pracy i zatrudnienie, rozwój wiedzy i innowacji, zatrudnienia oraz walki z ubóstwem, a także wprowadzać rozwiązania środowiskowe, sprzyjające rozwojowi zrównoważonemu.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.

Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014 - 2021 jest spójna ze Strategią Rozwoju Kraju 2020. Jest to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe. Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Celem głównym strategii średniookresowej staje się wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne – Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. Strategia średniookresowa wskazuje działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych, w tym słabości polskiej gospodarki ujawnionych przez kryzys gospodarczy, jednocześnie jednak koncentrując się na potencjałach społeczno-gospodarczych i przestrzennych, które odpowiednio wzmocnione i wykorzystane będą stymulowały rozwój.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)

Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014 - 2021 jest spójna z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030). Jest to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. Jego celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej

w długim okresie. Celem strategicznym KPZK 2030 jest: „Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie. Podkreśla się w dokumencie konieczność współpracy miast i ich obszarów funkcjonalnych, podkreślając dużą rolę zarówno ośrodków dużych miast jak i ośrodków subregionalnych. Dokument wskazuje na elementy decydujące o mobilności mieszkańców i wpływające na decyzje o wyborze miejsca zamieszkania i pracy. Są to zarówno rozwiązania w zakresie transportu publicznego oraz dostępność infrastruktury społecznej, w tym budownictwa mieszkaniowego i pozostałej infrastruktury, oraz działania związane z rewitalizacją obszarów zdegradowanych.

Polityka przestrzennego zagospodarowania kraju, stanowiąc integralny element polityki rozwoju, aktywnie wspomaga osiągnięcie celów rozwojowych oraz rozwiązywanie konfliktów i kolizji przestrzennych dzięki uwzględnieniu uwarunkowań i wymagań wynikających z cech poszczególnych elementów przestrzeni: systemu gospodarczego i społecznego, infrastruktury, struktury osadniczej, środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR).

Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014 - 2021 jest spójna z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR). Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 jest dokumentem przedstawiającym cały szereg odniesień strategicznych, które mają bardzo silny wpływ na system planowania strategicznego w kraju. Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku:

- Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
- Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,
- Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

W latach 2010-2020 główny akcent położony jest na tworzenie warunków do jak najszerzego rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych z głównych ośrodków na przestrzeń całych regionów.

Służyć będą temu wszystkie działania, w których z jednej strony podkreśla się wagę wzmocnienia regionów tam, gdzie skupiają się czynniki decydujące o ich konkurencyjności, a z drugiej strony wprowadza się spójny zestaw działań nakierowanych na tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi. Działania na rzecz rozprzestrzeniania procesów rozwojowych, dotyczące miast, obejmują tworzenie i poprawianie połączeń komunikacyjnych dla zwiększania dostępności komunikacyjnej, wspieranie istniejącej sieci osadniczej regionów – w tym szczególnie miast subregionalnych i obszarów wiejskich, a także wykorzystanie i wzmocnienie konkurencyjności w oparciu o specjalizacje terytorialne. Ośrodki subregionalne, stanowiące lokalne centra rozwoju, wspierane będą w zakresie integracji przestrzennej, społecznej i gospodarczej, zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej, rozwój rynku pracy, poprzez wspomaganie otoczenia biznesu oraz rozwój funkcji gospodarczych o ponadlokalnym obszarze oddziaływania. Ważnym aspektem wspierania miast subregionalnych jest rozwijanie oferty wysokiej jakości usług publicznych.

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 Roku

Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014 - 2021 jest spójna ze Zaktualizowaną Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 Roku. Jej zapisy stanowiły uwarunkowanie na etapie budowania Strategii Rozwoju Powiatu Kaliskiego. Strategia regionalna jest to dokument określający cele i kierunki działań województwa do końca 2020 roku. W dokumencie tym zakłada się osiągnięcie celu generalnego, jakim jest **efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju**. Cel ten będzie realizowany poprzez 9 celów strategicznych:

- Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu
- Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami
- Lepsze zarządzanie energią
- Zwiększanie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie
- Zwiększenie spójności województwa
- Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu
- Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia
- Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa
- Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej

Strategia Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021 jest spójna ze Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej. Wiele działań w Strategii Rozwoju Powiatu Kaliskiego jest kompatybilnych z zapisami strategii aglomeracyjnej. Celem głównym Strategii Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej jest: „Aglomeracja Kalisko-Ostrowska będzie ważnym biegunem wzrostu i rozwoju województwa wielkopolskiego, która przy współpracy jednostek samorządu terytorialnego rozwiąże istniejące problemy społeczno-gospodarcze oraz stworzy trwałe podstawy zrównoważonego rozwoju.”

Realizację celu warunkuje przede wszystkim efektywna współpraca jednostek samorządu terytorialnego i to nie tylko w ramach rdzenia Aglomeracji na osi Kalisz – Ostrów, ale również w całej przestrzeni Aglomeracji, którą tworzą łącznie 24 jednostki samorządu.

Cel główny rozwoju Aglomeracji Kalisko –Ostrowskiej, będzie realizowany przez priorytety Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

- **Priorytet 1. Dynamiczna i nowoczesna gospodarka**
  - Działanie 1.1. Promowanie przedsiębiorczości na terenie Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej
  - Działanie 1.2. Samozatrudnienie oraz tworzenie nowych miejsc pracy
- **Priorytet 2. Przyjazne środowisko**
  - Działanie 2.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych i mieszkalnych, z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii na obszarze ZIT AKO
  - Działanie 2.2. Promocja strategii niskoemisyjnych oraz zrównoważonego transportu na terenie Aglomeracji
  - Działanie 2.3 Udoskonalenie infrastruktury służącej poprawie efektywności gospodarki wodnej oraz dostosowanie jej do wymogów prawa unijnego na obszarze Aglomeracji,
  - Działanie 2.4 Realizacja potrzeb Aglomeracji w zakresie gospodarki odpadami
  - Działanie 2.5 Promocja bioróżnorodności na terenie ZIT AKO
- **Priorytet 3. Aktywne, twórcze i wykształcone społeczeństwo**

- Działanie 3.1 Rozwój i ochrona dóbr dziedzictwa narodowego, występujących na terenie Aglomeracji
- Działanie 3.2 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju Aglomeracji i zmniejszą nierówności w zakresie stanu zdrowia
- Działanie 3.3 Aktywne i zdrowe starzenie się w ZIT AKO
- Działanie 3.4. Zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji
- Działanie 3.5. Włączenie społeczne
- Działanie 3.6 Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej
- Priorytet 4. Nowoczesna infrastruktura służąca rozwojowi
  - Działanie 4.1 Wdrażanie technologii komunikacyjno-informacyjnych dla rozszerzenia stosowania e-usług
  - Działanie 4.2 Promowanie inwestycji ukierunkowanych na zapewnienie odporności na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi
  - Działanie 4.3 Łączenie węzłów drogowych drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T w celu rozbudowy systemu komunikacji w ramach Aglomeracji

IV. Wizja i misja dla Powiatu Kaliskiego

Wizja rozwoju powiatu kaliskiego określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu.

Uzgodniona wizja dla powiatu kaliskiego brzmi:

POWIAT KALISKI, PRZYJAZNYM MIEJSCEM DO ZAMIESZKANIA, O CZYSTYM ŚRODOWISKU, WALORACH TURYSTYCZNYCH, ZWIĄZANY Z AGLOMERACJĄ KALISKO – OSTROWSKĄ, KTÓRA SPRZYJA ROZWOJOWI GOSPODARCZEMU, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM NOWOCZESNEJ BRANŻY ROLNO – SPOŻYWCZEJ, W OPARCIU O MARKĘ - PRODUKT KALISKI.

Elementy ważne, przy ustalaniu wizji rozwoju Powiatu Kaliskiego:

- Zachowanie i rozwijanie czystego środowiska naturalnego
- Utrzymanie i rozwijanie związków z Kaliszem, który jest dla powiatu szansą do wykorzystania
- Zbiorniki retencyjne i rekreacyjne : „Wielowieś Klasztorna”, „Szałe” i „Murowaniec”
- Zachowanie i podtrzymywanie tożsamości kulturowej
- Obszar funkcjonalny – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska
- Produkcja i przetwórstwo owocowo-warzywne
- Marka kaliska
- Szersze powiązania funkcjonalne i tematyczne poza powiatem kaliskim
- Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii

Misja

Misja, jako sposób realizacji wizji. Wizja powiatu kaliskiego będzie realizowana poprzez:

- Rozwój infrastruktury zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju
- Racjonalne wykorzystanie funduszy zewnętrznych
- Maksymalne zaangażowanie mieszkańców, rolników i przedsiębiorców
- Wykorzystanie potencjału wiedzy oraz rozwój edukacji
- Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz rozwój gospodarki niskoemisyjnej
- Rozwój agroturystyki, aktywnych form wypoczynku oraz kultury, w oparciu o lokalne instytucje
- Rozwój i współpracę z organizacjami pozarządowymi
- Zachowanie bezpieczeństwa: publicznego, środowiskowego oraz społecznego

V. Analiza SWOT w obszarach strategicznych

Kolejnym istotnym elementem prac warsztatowych nad Strategią Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Kaliskiego była ocena zasobów wewnętrznych powiatu oraz analiza otoczenia zewnętrznego pod kątem szans i zagrożeń dla jego dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. W tym celu na warsztatach strategicznych z grupami lokalnych liderów przeprowadzono analizę SWOT we wskazanych obszarach strategicznych. Analiza SWOT będzie podstawą do sformułowania podstawowych wyzwań i zagadnień strategicznych dla całego powiatu.

Wskazano również wpływ poszczególnych elementów analizy SWOT na rozwój powiatu wskazany przy pomocy wizji i misji.

3- wpływ kluczowy na rozwój powiatu

2 – istotny wpływ na rozwój powiatu

1 – niewielki wpływ na rozwój powiatu

Obszar 1 –Gospodarka, rolnictwo, rynek pracy i edukacja	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Czyste środowisko 3 • Wysokie specjalizacje rolnicze 3 • Rozwój drobnej i średniej przedsiębiorczości 3 • Rozbudowany rynek ogrodnictwo – warzywniczy 3 • Marka produktu (rynek kaliski – postrzeganie produkcji ogrodnictwo – rolniczej) 3 • Wprowadzenie nowoczesnych technologii w produkcji rolno – spożywczej (innowacje) 3 • Dodatni rynek pracy – 3 • Skuteczność w pozyskiwaniu środków z UE 3 • Dobrze rozbudowana baza szkolnictwa rolniczego na poziomie średnim 2 • Na terenie powiatu są niższe koszty funkcjonowania 2	<ul style="list-style-type: none"> • Brak zakładów pracy 3 • Mała ilość przedsiębiorstw przetwórstwa ogrodnictwo – warzywnego 3 • Niska bonitacja gleb 3 • Wysokie ukryte bezrobocie 3 • Brak profesjonalnego rynku giełdy towarowej rolno – spożywczej 3 • Nieefektywne programy dla bezrobotnych 3 • Rozdrobnione gospodarstwa rolne 3 • Brak zróżnicowania gospodarki 3 • Brak woli zmian 3 • Zanik i utrata znaczenia tradycyjnego rzemiosła 2 • Brak bazy rolniczego szkolnictwa wyższego 1 • Zanik tradycji rolniczych (zmniejszająca się ilość rolników) 1

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Dotacje z UE 3 • Polityka rolna 3 • Rozwój Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej 3 • Postrzeganie regionu 3 • Rolnictwo tradycyjne (ekologiczne) 3 • Duża możliwość form zrzeszania się 3	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające dofinansowanie szkół 2 • Brak rynków zbytu 3 • Zmienność polityki rolnej 3 • Sytuacja międzynarodowa „Polityka międzynarodowa” 3 • Niedopasowanie programów edukacyjnych do potrzeb rynku pracy (bezrobocie absolwentów) 3 • Malejąca liczba dzieci 3 • Brak wsparcia ze strony państwa (finansowego – politycznego) 3 • Wzrost biurokracji 2 • Zanik spółdzielczości, brak zrzeszeń 3 • Wysokie koszty pracy, ZUS, US, powodujące wzrost rynku pracy bez umów 3
Obszar 2 –Turystyka, wypoczynek, kultura	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Czyste środowisko 3 • Tożsamość kulturowa 3 • Amatorski ruch kulturalny 3 • Dziedzictwo kulturowe (muzea, kościoły, dworki) 3 • Dwa zbiorniki retencyjne na terenie powiatu 3 • Duża liczba gospodarstw agroturystycznych i miejsc hotelowych 3 • Duża liczba Gminnych Ośrodków Kultury 3 • Rewitalizacja kolejki wąskotorowej 2	<ul style="list-style-type: none"> • Słaba infrastruktura turystyczna (brak ścieżek rowerowych) 3 • Brak unikatowych atrakcji turystycznych (przyrodniczych) 3 • Czystość wód 3 • Niedostateczna promocja regionu 3 • Oferta kulturalna dostosowana tylko do dzieci i młodzieży. Brak oferty dla szerokiej grupy społecznej 1
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość miasta Kalisza i jego zasoby 3 • Wzrost zainteresowania społeczeństwa kulturą, aktywnym wypoczynkiem 3 • Rozwój agroturystyki 3 • Partnerstwo publiczne na rzecz rozwoju współpracy międzygminnej 3	<ul style="list-style-type: none"> • Dominacja Kalisza nad powiatem 1 • Większa atrakcyjność dominujących turystycznie regionów 3 • Przejmowanie środków finansowych na kulturę przez duże ośrodki kulturalne 3 • Bariery prawne w pozyskiwaniu środków zewnętrznych przez małe jednostki samorządowe – kulturalne 3 • Większa oferta kulturalno – rozrywkowa dużych miast (Poznań, Łódź, Wrocław), ale też jej atrakcyjność cenowa 1

Obszar 3 – Wewnętrzne i zewnętrzne powiązania komunikacyjne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystne położenie geograficzne (środek) 3 • Korzystne ukształtowanie terenu 3 • Dobra współpraca organizacyjno- finansowa w działaniach inwestycyjnych 3 • Przychylność środowiskowa mieszkańców 3 • Sprawność samorządów w pozyskiwaniu środków 3	<ul style="list-style-type: none"> • Kategorie dróg – małe znaczenie 3 • Brak różnorodności transportu 3 • Komunikacja publiczna 3 • Odległość od autostrad 3 • Mało zróżnicowana infrastruktura (brak ścieżek, skrzyżowań bezkolizyjnych itp.) 3 • Słaba mobilność służb drogowych 3 • Rozbieżne interesy różnych instytucji zajmujących się komunikacją 3 • Systemowe rozwiązania organizacyjne (oznakowania, informacja, prawo) 2
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Centralne położenie 3 • Aglomeracja (partnerstwo) 3 • Konkurencyjność transportowa 3	<ul style="list-style-type: none"> • Brak połączeń (drogi, koleje, lotnictwo) 3 • Brak spójności polityki ponadregionalnej 3 • Brak perspektyw rozwoju gospodarczego 3 • Ograniczenie środków finansowych w perspektywie czasowej 3
Obszar 4 – Bezpieczeństwo publiczne, ekologiczne i społeczne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze działające jednostki OSP 3 • Posiadanie instalacji unieszkodliwiania odpadów 3 • Rozwinięta sieć instytucji opieki społecznej 3 • Poprawa infrastruktury drogowej 3 • Mniejsza przestępczość zorganizowana niż w innych regionach 3 • Szkoły mundurowe 3 • Trzy podstacje pogotowia ratunkowego - 3 • Przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenie rozproszonej zabudowy 2	<ul style="list-style-type: none"> • Mała liczba funkcjonariuszy policji i słabe wyposażenie, likwidacja posterunków lokalnych 3 • Zbyt mała świadomość ekologiczna społeczeństwa 3 • Mały przyrost naturalny i jego konsekwencje społeczne 3 • Mała aktywność organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych 3 • Niższe dochody mieszkańców powiatu (średnia) w stosunku do dużych ośrodków 3 • Zagrożenie drobną przestępczością (nieodpowiednia reakcja społeczeństwa) 3 • Wieloletnie zapóźnienia w zakresie melioracji wodnych 3 • Zagrożenie powodziowe na części terenu

	<p>powiatu - 2</p> <ul style="list-style-type: none"> Niedostatecznie rozbudowana sieć kanalizacji sanitarnej 2 Mała aktywność policji w pozyskiwaniu funduszy UE 1
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Możliwość korzystania z funduszy UE na bezpieczeństwo 3 Powstanie Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej 3 Rozwój edukacji ekologicznej w zakresie odnawialnych źródeł energii 3 Rozwój ekonomii społecznej 2	<ul style="list-style-type: none"> Zbyt mało środków z budżetu państwa na ośrodki wsparcia społecznego 3 Zła polityka służby zdrowia 3 Wykluczenie społeczne bezrobotnych, niepełnosprawnych i osób starszych 3 Duża ilość przepisów i słaby system prawny 3
Obszar 5 – Zarządzanie Powiatem oraz współpraca międzygminna z partnerami społecznymi	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> Dobra współpraca między powiatem a gminami 3 Kompetentna kadra administracyjna 3 Wielkość powiatu i jego położenie 3	<ul style="list-style-type: none"> Niski budżet powiatu 3 Mało czynnych organizacji pożytku publicznego 3 Brak zaufania ze strony samorządu do organizacji pozarządowych 3 Brak informacji o istniejących organizacjach 3 Brak silnego centrum powiatu. Znajduje się ono poza Powiatem 3 Niewielkie możliwości decyzyjne Powiatu w stosunku do gmin 2
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> Wspólne pozyskiwanie środków UE dla wszystkich gmin 3	<ul style="list-style-type: none"> Niedocenienie niezbędnego konsensusu w podejmowaniu decyzji pomiędzy JST a innymi partnerami Rywalizacja międzygminna 2

VI. Cele strategiczne Strategii Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021

VII. Szczegółowy opis celów strategicznych

Cele strategiczne realizowane są poprzez cele operacyjne, a te osiągnąć są poprzez zadania wykonywane w trakcie realizacji strategii. Podczas prac nad strategią wyłoniono kilka kluczowych zadań. Reszta zadań zostanie opracowana na etapie wdrażania poszczególnych celów w strategii. Poniżej przedstawiony jest opracowany zakres celów i kluczowych zadań. W schemacie:

Cel strategiczny
Opis celu strategicznego
Wskaźniki realizacji celu
Cele operacyjne
Zadania kluczowe

Obszar I: Gospodarka, rolnictwo, rynek pracy i edukacja

Cel strategiczny I: Wzrost konkurencyjności gospodarki powiatu poprzez nowoczesne rolnictwo, przetwórstwo i dystrybucje w powiazaniu z elastycznym systemem edukacji (łączenie teorii z praktyką)

Na gospodarce powiatu w głównej mierze wpływa konkurencyjne rolnictwo, czyli takie, które jest w stanie konkurować na rynkach zarówno krajowym, jak i europejskim. Takie rolnictwo wymaga nastawienia się zarówno na produkcję i przetwarzanie dobrej jakości żywności, uwzględnienia nowoczesnych technologii produkcyjnych, uwzględnienia warunków środowiskowych oraz powinno być oparte o wysoko wykwalifikowanych pracownikach.

Rozwiązania w ramach tego celu powinny między innymi skupiać się na wspieraniu rolnictwa w dostosowywaniu się do potrzeb zgłaszanych przez konsumentów. Jedną z takich potrzeb jest żywność wysokiej jakości, w tym żywność ekologiczna. Ważnym jest również różnicowanie gospodarki, uwzględniające też inne, możliwe kierunki produkcji rolnej, jak np. produkcja zwierzęca, która była na terenie powiatu powszechną formą produkcji, a została wyparta przez produkcje roślinną.

W oparciu o wysokie specjalizacje rolnicze, rozbudowany rynek ogrodniczo – warzywniczy oraz dobrze rozbudowaną bazę szkolnictwa rolniczego na poziomie średnim. Powinny zostać uruchomione nowoczesne rozwiązania w zakresie przemysłu przetwórczego, edukacji w zakresie specjalistycznej gospodarki rolno-spożywczej oraz działań badawczo rozwojowych w tym zakresie.

Działalność ta może zostać uruchomiona zarówno na bazie istniejącego klastra spożywczego, jak i szkoły rolniczej. Rozwiązania w tym zakresie mogą być ważnym instrumentem w dziedzinie zmniejszania poziomu bezrobocia, nie tylko w powiecie, ale i w regionie. Powinny skupiać się na ułatwieniu transferu wiedzy, organizacji nowoczesnych i powiązanych z lokalnym rynkiem pracy instrumentów, które pozwolą na praktyczne przygotowanie kadr do pracy w kierunkach prowadzonej działalności rolno - produkcyjnej i przetwórczej. Tworzenie takich narzędzi jak laboratoria spożywcze, czy modelowe szklarnie edukacyjne, pozwala na dostarczenie praktycznych umiejętności uczniom szkół rolniczych, ale także może być doskonałym instrumentem dającym bezrobotnym szansę na znalezienie pracy w regionie.

Istniejąca oferta i system edukacji ponadgimnazjalnej w powiecie powinien ulegać ciągłym modernizacjom i dostosowaniu do sytuacji na rynku pracy. Należy rozwijać te kierunki, które pozwalają absolwentom znaleźć pracę, ale również budują zaplecze specjalistyczne dla lokalnej gospodarki i produkcji. Ważnym jest zarówno modernizacja istniejących placówek pod kątem nowych specjalizacji, jak i podnoszenie kwalifikacji wśród kadry nauczycielskiej.

Istotnym elementem rozwoju gospodarczo-społecznego jest wzrost inwestycji, który wymaga nie tylko terenów inwestycyjnych, ale przede wszystkim profesjonalnej i kompleksowej oferty inwestycyjnej, co jest trudne i bardzo kosztowne z pozycji jednego samorządu. Samorządy wchodzące w skład powiatu kaliskiego mogą taką ofertę stworzyć i obsługiwać poprzez rozwiązania ponadgminne, w ramach stowarzyszenia tych jednostek, bądź innej jednostki funkcjonującej na rzecz rozwoju powiatu. Działania w kierunku wzrostu inwestycji prowadzone powinny być w ramach dostępnych instrumentów legislacyjnych, na poziomie zarówno gminnym (poprzez wyznaczenie terenów w Planach Zagospodarowania Przestrzennego) jak i ponadgminnym (poprzez tworzenie instrumentów marketingowych). Tworzenie terenów inwestycyjnych w oparciu o zasoby jednostek wchodzących w skład Powiatu oraz przygotowanie profesjonalnej i kompleksowej oferty inwestycyjnej wymaga wielu kosztownych i kompleksowych zabiegów. Pojedynczego samorządu często nie stać na tak wyspecjalizowane zadania. Połączenie sił i współpraca w tym zakresie na bazie ponadgminnego stowarzyszenia, może być skutecznym sposobem na przyciąganie inwestycji na teren Powiatu. Cel ten wymaga spełnienia szeregu działań dotyczących m. in. uzgodnienia obszarów, opracowania kompleksowej oferty, uzgodnienia i prowadzenia działań promocyjnych oraz profesjonalnej obsługi zainteresowanych inwestorów. W ramach tego celu prowadzona będzie promocja terenów inwestycyjnych w kraju i za granicą oraz współpraca w ramach tworzonego na poziomie regionu systemu informacji o terenach inwestycyjnych.

Brak rynków zbytu może sprawić, że najlepsza produkcja może się mało opłacać. Zapewnianie więc najkorzystniejszych warunków prowadzenia wymiany handlowej i odnajdywania się partnerów

handlowych jest istotnym warunkiem zwiększenia opłacalności produkcji rolno-spożywczej. Dlatego działania związane z powstaniem na terenie Powiatu giełdy rolno-spożywczej jest ważnym elementem kreowania instrumentów rozwoju w obszarze gospodarki rolnej. Uzgodnienie dogodnej lokalizacji, dobrze skomunikowanej, dogodnie dla wszystkich położonej i profesjonalnie zorganizowanej jest jednym z ważniejszych elementów realizacji tego celu.

Wskaźniki realizacji celu:

- wzrost inwestycji na terenie Powiatu Kaliskiego
- wzrost udziału przemysłu rolno – spożywczego i przetwórczego Powiatu Kaliskiego w przemyśle regionu
- wzrost dochodów z rolnictwa

Cele operacyjne:

- I.1. Rozwój stref aktywności gospodarczej i infrastruktury sprzyjającej inwestycjom oraz wdrożenie spójnego systemu promocji gospodarczej i inwestycyjnej, poprzez wspólną ofertę inwestycyjną dla Powiatu Kaliskiego
- I.2. Stworzenie kryteriów i promocja Marki Lokalnej – Produkt Kaliski
- I.3. Stworzenie na bazie tradycji ogrodniczych systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego dla ogrodnictwa i przetwórstwa, w oparciu o rozwiązania organizacyjne, techniczne oraz edukacyjne.
- I.4. Promowanie nowoczesnych rozwiązań produkcyjnych, różnorodności w gospodarce rolnej oraz zwiększanie skali produkcji w oparciu o istniejący, niewykorzystany sprzęt rolniczy.
- I.5. Organizacja i rozwój rynku hurtowego na terenie powiatu

Zadania Kluczowe:

- Stworzenie kompleksowej, ponadgminnej oferty inwestycyjnej oraz profesjonalnego systemu obsługi inwestycji na terenie powiatu, w oparciu o lokalny podmiot/stowarzyszenie
- Utworzenie laboratorium spożywczego
- Utworzenie nowoczesnej szklarni edukacyjnej, nie tylko na potrzeby uczniów, ale również osób bezrobotnych oraz tych, które pragną przekwalifikować się lub doskonalić zawodowo.
- Utworzenie giełdy rolno-spożywczej
- Wykonanie Strategii Rozwoju Marki Produkt Kaliski

Obszar II: Turystyka, wypoczynek i kultura

Cel strategiczny II: Rozwój kultury lokalnej oraz wzrost atrakcyjności turystycznej powiatu

Turystyka na terenie powiatu nie jest wiodącą gałęzią gospodarki, jednak zarówno istniejące walory turystyczne jak i kulturowe pozwalają na to, że może ona stanowić istotny element jej rozwoju oraz alternatywę dla rolnictwa. Turystyka na terenie Powiatu Kaliskiego ma charakter weekendowy, krótko pobytowy i opiera się zarówno na zabytkach, walorach turystycznych i krajoznawczych licznie wymienionych w diagnozie, znajdujących się na terenach Gmin Powiatu oraz tych, znajdujących się pod opieką Starosty. Walory te, aby mogły stanowić element wspólnego produktu muszą być właściwie utrzymywane i rewaloryzowane w oparciu zarówno o działania Gmin, jak i Powiatu. Warunkiem skutecznego rozwoju turystyki na obszarze jest stworzenie produktu turystycznego, pakietów usług, produktu opartego na bogactwie wszystkich Gmin Powiatu, a także opracowanie wspólnej promocji, w oparciu o profesjonalne narzędzia i techniki. Wspólna promocja turystyki, realizowana będzie poprzez ponadgminną organizację i będzie uwzględniać zasoby gminne i powiatowe.

Ważnym elementem jej rozwoju są istniejące szlaki turystyczne i rowerowe, które wymagają jednak rozwoju. Powiat dysponuje bardzo dobrymi warunkami naturalnymi do rozwoju turystyki, zwłaszcza pod kątem turystyki aktywnej, np. ścieżek i szlaków rowerowych czy szlaków konnych itp. Potrzebne jest włączenie ich w system atrakcji turystycznych i wypoczynkowych w regionie. Bliskość Kalisza i jego atrakcji turystycznych i kulturowych sprawia, że Powiat może budować swoją atrakcyjność turystyczną w powiązaniu z Kaliszem.

Ważnym elementem atrakcyjności turystycznej obszaru są miejsca noclegowe odpowiedniej jakości. Oprócz istniejących gospodarstw agroturystycznych potrzebny jest rozwój w dziedzinie oferty innych miejsc noclegowych. Promowanie i wspieranie powstawania pensjonatów oraz niewielkich hoteli może ułatwić rozwój turystyki pobytovej w regionie. Również rozwój agroturystyki w oparciu o zagadnienia przewodnie, jak historie tych ziem, tradycje gospodarcze czy inne motywy przewodnie jest istotnym elementem uatrakcyjnienia oferty turystycznej. Wiąże się to z koniecznością podjęcia prac nad tworzeniem produktu turystycznego. Zadania te wymagają głębokiej współpracy Powiatu, samorządów wchodzących w jego skład oraz innych organizacji, firm i gospodarstw.

Ważnym elementem tożsamości mieszkańców jest również lokalna kultura, która w dużej mierze może stanowić o atrakcyjności turystycznej tego miejsca. Rozwój szerokiej oferty kulturalnej, nie tylko dla dzieci i młodzieży jest ważnym zadaniem dla instytucji i organizacji na terenie powiatu na najbliższe lata.

W ramach tego celu będą wspierane inicjatywy kulturalne o charakterze ponadgminnym (Gminy Powiatu również wspierają swoją lokalną kulturę) oraz tworzona będzie oferta kulturalna w powiązaniu z ofertami na terenie Gmin Powiatu Kaliskiego.

Wskaźniki realizacji celu:

- wzrost liczby odwiedzających turystów
- wzrost liczby miejsc noclegowych (w podziale na agroturystykę oraz inne)
- wzrost liczny udzielonych noclegów

Cele operacyjne:

Cel II.1. Rozwój i promocja bazy noclegowej i agroturystycznej

Cel II.2. Rozwój szerokiej oferty kulturalnej, w oparciu o zasoby Gmin Powiatu Kaliskiego

Cel II.3. Rozwój oferty turystycznej oraz promocja turystyki na terenie Powiatu

Zadania kluczowe:

- Opracowanie produktu turystycznego wspólnie z Gminami Powiatu Kaliskiego i w powiązaniu z miastem Kaliszem
- Opracowanie strategii produktu turystycznego z uwzględnieniem potencjałów Gmin Powiatu Kaliskiego
- Wspieranie rozwoju oferty rekreacyjnej na terenie Powiatu
- Budowa ścieżek rowerowych, konnych oraz szlaków pieszych
- Promocja i wspieranie działalności agroturystycznej na terenie Powiatu
- Utworzenie wspólnego kalendarza imprez kulturalnych na terenie Powiatu

Obszar III. Wewnętrzne i zewnętrzne powiązania komunikacyjne

Cel strategiczny III: Poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych.

Istniejący układ dróg i ich stałe podnoszenie jakości stwarza dogodne możliwości komunikacyjne. Sieć drogową i kolejową jest pierwszym czynnikiem wpływającym na zewnętrzną i wewnętrzną dostępność komunikacyjną poszczególnych gmin powiatu oraz Kalisza. Drugim czynnikiem jest zakres i częstotliwość połączeń realizowanych przez różnych przewoźników. Dla zapewnienia skutecznych

powiązań komunikacyjnych potrzebny jest program komunikacji i transportu, opracowany wspólnie z Miastem Kaliszem, Gminami, uwzględniający dywersyfikację środków transportu oraz organizujący zintegrowany system transportu wewnątrz Powiatu i Aglomeracji. Transport zbiorowy musi być tak zorganizowany, aby uwzględniał z jednej strony potrzeby komunikacyjne mieszkańców powiatu a z drugiej uwzględniał finansowe możliwości Powiatu i Gmin.

Należy również zadbać o rozwój dróg, nie tylko w obrębie Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej, ale również z innymi powiatami, poza aglomeracyjnymi. Powiat ma charakter peryferyjny i ważnym jest, aby utrzymywał i rozwijał swoje powiązania poza aglomeracją i województwem.

Istotnym elementem komunikacyjnym w obecnym czasie jest komunikacja rowerowa, która przy korzystnym ukształtowaniu terenu w powiecie może stanowić alternatywę dla transportu publicznego. Aby to miało miejsce musi zostać rozbudowana korzystna i komfortowa sieć ścieżek rowerowych, która skutecznie komunikuje różne punkty obszaru i której przebieg powinien być jak najmniej kolizyjny i jak najbardziej bezpieczny dla mieszkańców. Ważnym elementem dostępności rowerowej zarówno do obiektów publicznych jak i atrakcji turystycznych są stojaki do parkowania rowerów i to również ich dostępność powoduje, że transport rowerowy może być traktowany, jako alternatywa komunikacyjna i element atrakcyjności turystycznej.

Wymagać to będzie szerokiego dialogu zarówno pomiędzy samorządami wewnątrz powiatu, jak i mieszkańcami i instytucjami publicznymi. Planując rozwój i modernizację istniejących dróg należy uwzględnić możliwość rozbudowy ścieżek rowerowych, według założonego planu.

W realizacji tego celu ważny jest dialog i współpraca w ramach Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej oraz Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Wskaźniki realizacji celu:

- długość wybudowanych oraz długość wyremontowanych dróg powiatowych w powiązaniu z Aglomeracją oraz poza aglomeracyjnymi.
- skrócenie czasu dojazdu do ważnych ośrodków rozwoju w województwie i poza nim, uwzględniające różne środki transportu
- wzrost połączeń komunikacyjnych (środki publiczne i prywatne) na terenie Powiatu
- wzrost liczby ścieżek rowerowych łączących instytucje publiczne i atrakcje turystyczne na terenie Powiatu

Cele operacyjne:

Cel III.3. Rozwój dróg gminnych i powiatowych, w powiązaniu z Aglomeracją Kalisko - Ostrowską oraz w powiązaniach poza aglomeracyjnych.

Cel III.2. Poprawa jakości komunikacji zbiorowej pomiędzy obszarami wiejskimi i ośrodkami miejskimi

Cel III.3. Rozwój infrastruktury wspierającej istniejący system drogowy i połączeń komunikacyjnych

Zadanie kluczowe:

- Opracowanie i realizacja rozwoju sieci dróg w powiązaniach z Aglomeracją oraz poza nią.
- Opracowanie zintegrowanego systemu komunikacji w połączeniu z miastem Kaliszem
- Opracowanie i realizacja sieci dróg rowerowych, łączących funkcje komunikacyjne oraz dostępności do głównych atrakcji turystycznych powiatu, wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. stojaki na rowery).

Obszar IV. Bezpieczeństwo publiczne, ekologiczne i społeczne

Cel strategiczny IV: Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego, ekologicznego oraz rozwój i włączenie społeczne

Na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców składa się zarówno bezpieczeństwo publiczne, rozumiane, jako zakres usług świadczonych przez wyspecjalizowane jednostki, bezpieczeństwo środowiskowe (ekologiczne oraz związane ze skutkami klęsk żywiołowych) a także bezpieczeństwo społeczne, najogólniej rozumiane, jako ochrona egzystencjalnych podstaw życia ludzi, zapewnienie możliwości zaspokajania indywidualnych potrzeb (materialnych i duchowych) oraz realizacji aspiracji życiowych przez tworzenie warunków do pracy i nauki, ochronę zdrowia oraz gwarancje emerytalne¹.

Bezpieczeństwo społeczne obejmuje całokształt działań prawnych, organizacyjnych i wychowawczych realizowanych przez podmioty rządowe (narodowe i ponadnarodowe), pozarządowe oraz samych obywateli, które mają na celu zapewnienie pewnego poziomu życia osobom, rodzinom, grupom społecznym oraz niedopuszczenie do ich marginalizacji i wykluczenia społecznego. Chodzi tu zwłaszcza o zapewnienie pomocy ludziom, którzy czasowo lub trwale są niezdolni do pracy zawodowej, znaleźli się przez własną niezaradność w trudnych sytuacjach życiowych, lub ze względu na zaistniałe okoliczności zewnętrzne (np. powódź, pożar) doświadczyli pogorszenia warunków życia. Warto jednak zaznaczyć, iż oferowana pomoc i wsparcie społeczne nie może prowadzić do tzw.

¹ www.stosunki_miedzynarodowe.pl

bezradności i bierności obywatelskiej, czyli oczekiwania, że państwo rozwiąże za obywateli wszystkie problemy życiowe.

Poziom bezpieczeństwa uzależniony jest w dużej mierze zarówno od sytuacji w skali całego kraju (bezrobocie, migracje zarobkowe, regulacje prawne, czy możliwości finansowe jednostek samorządu terytorialnego), jak i jakości świadczonych usług w tym zakresie.

W zakresie bezpieczeństwa ekologicznego znajduje się realizacja zadań związanych zarówno z przeciwdziałaniem i radzeniem sobie ze skutkami klęsk żywiołowych oraz udziałem w tworzeniu systemów zarządzania klęskami żywiołowymi na terenie Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej.

Ważnym elementem jest promocja działań w zakresie alternatywnych i odnawialnych źródeł energii, edukacja ekologiczna mieszkańców oraz ochrona przyrody i bioróżnorodności poprzez racjonalizację gospodarki rolnej. Edukacja i kształtowanie postaw ekologicznych jest równie efektywnym instrumentem poprawy stanu środowiska, jak inwestycje w infrastrukturę. Postawa proekologiczna, skutkująca konkretnymi działaniami na rzecz ochrony środowiska, jest efektem nabycia wiedzy i wrażliwości ekologicznej człowieka, skutkujących działaniami na rzecz ochrony środowiska. Dlatego ważne jest, by kształtowanie postaw ekologicznych zacząć od najmłodszych lat życia.

Jak wskazuje Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego: „...Z jednej strony stan środowiska zależy od sposobu, w jaki jest prowadzona gospodarka rolna, z drugiej natomiast, jakość przestrzeni rolniczej wpływa bezpośrednio na jakość rolnictwa. Utrzymanie i poprawa przyrodniczych walorów przestrzeni rolniczej Wielkopolski jest szczególnie ważna, bowiem region ten jest liderem w produkcji rolnej, przy stosunkowo przeciętnych warunkach uprawy. W ramach przyszłych działań wskazuje się między innymi: promocję programów rolnośrodowiskowych; wsparcie ekologicznej produkcji rolnej oraz odnowy tradycyjnych, regionalnych ras zwierząt i odmian roślin; wprowadzanie zadrzewień do przestrzeni rolniczej, zwłaszcza wzdłuż jezior i rzek, mających na celu zabezpieczenie antyerozyjne dla gleb rolniczych i zabezpieczenie przed spływem do wód powierzchniowych substancji biogennych oraz jako refugia dla zwierząt; budowę i konserwacja oraz właściwa eksploatacja urządzeń melioracyjnych.”

W ramach tego celu zostanie też opracowany program zabezpieczeń przed powodzią. Program powinien zawierać zarówno zadania związane z interwencją kryzysową, jak i działaniami mającymi na celu zapobieganie skutkom powodzi.

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego ma wpłynąć na wzrost poczucia bezpieczeństwa obywateli. Dlatego w ramach tego celu planuje się przede wszystkim profesjonalizację usług w tym zakresie oraz zwiększenia poziomu współpracy pomiędzy jednostkami publicznymi, pozarządowymi organizacjami i obywatelami. Działania te powinny być powiązane z działaniami podejmowanymi na całym obszarze Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej.

W ramach tego celu powinno się również kreować bardziej efektywne i skuteczniejsze działania dla bezrobotnych oraz zagrożonych marginalizacją społeczną, wspierać rozwój ekonomii społecznej oraz organizować wsparcie dla osób potrzebujących. Potrzebna jest również szersza oferta wsparcia dla osób starszych, gdyż analiza trendów demograficznych wskazuje na znaczny wzrost długości życia oraz starzenie się społeczeństwa kraju. Należy wprowadzać takie rozwiązania na poziomie lokalnym, aby starszy człowiek znalazł tu również ofertę dla siebie i tworzył pomost międzypokoleniowy w celu wzrostu potencjału społecznego na terenie powiatu. Dlatego należy włączyć się we wszelkie inicjatywy na rzecz umacniania życia rodzinnego, które pojawiać się będą w najbliższych latach, na poziomie regionalnym i lokalnym.

Obszary wiejskie mogą być bardzo dobrym miejscem do życia i prowadzenia swojej aktywności zawodowej i pozazawodowej. Mogą być jakościowo lepszym niż miasto miejscem do wychowywania dzieci, zawiązywania stosunków sąsiedzkich i budowania trwałych więzi społecznych będących podstawą dobrego funkcjonowania rodziny. Do tego jednak potrzebna jest praca dla młodych tak, aby nie chcieli wyjeżdżać z terenu powiatu i tu lokowali swoje umiejętności i kwalifikacje zdobyte w mieście. Potrzeba przedszkoli, dobrych i dostępnych szkół, oferty spędzania czasu wolnego i możliwości realizowania swoich ambicji. Dlatego ten cel wiąże się bardzo z działalnością samorządów lokalnych oraz realizacją celu gospodarczego tej strategii, gdyż poprzez rozwój inwestycji i zwiększenie rentowności gospodarstw możliwy jest rozwój szans dla młodych, którzy tu chcą pozostać i zakładać rodziny.

Wskaźniki realizacji celu:

- wzrost udziału energii odnawialnej w całkowitej energii stosowanej na terenie Powiatu
- spadek liczby osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym
- wzrost poziomu zdrowia mieszkańców
- spadek liczby przestępstw

Cele operacyjne:

Cel IV.1. Rozwijanie systemów zarządzania kryzysowego oraz infrastruktury zabezpieczającej teren powiatu przed powodzią i innymi klęskami żywiołowymi

Cel IV.2. Podniesienie jakości środowiska naturalnego oraz wzrost poziomu bezpieczeństwa ekologicznego poprzez edukację i inwestycje w zakresie odnawialnych źródeł energii i małą retencję

Cel IV.3. Podniesienie bezpieczeństwa publicznego poprzez profesjonalizację usług podmiotów publicznych i pozarządowych

Cel IV.4. Podniesienie jakości świadczonych usług społecznych, opieki zdrowotnej oraz promocja zdrowia i sportu

Cel IV.5. Stworzenie różnorodnej oferty dla młodych mieszkańców powiatu

Zadania Kluczowe:

- Inwestycje w małą retencję wodną,
- Inwestycje w zakresie ochrony obszarów narażonych na powódzie i susze,
- Wspólne z innymi jednostkami w ramach Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej wzmocnienie systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych,
- Wyposażenie służb ratowniczych w sprzęt ratunkowy, zwiększanie potencjału ratowniczych organizacji pozarządowych przez szkolenia dla ich członków biorących udział w działaniach ratowniczych - wspólne z innymi jednostkami w ramach Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej.
- Profesjonalizacja działań policji poprzez inwestycje i szkolenia - wspólne z innymi jednostkami w ramach Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej.
- Promowanie zdrowia i zdrowego trybu życia wśród mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży
- Promowanie sportu i aktywnego trybu życia
- Stworzenie wspólnie z Gminami Powiatu Kaliskiego programu rozwoju opieki przedszkolnej i oferty dla młodych mieszkańców Powiatu

Obszar V: Zarządzanie powiatem oraz współpraca międzygminna oraz z partnerami społecznymi

Cel strategiczny V: Dobra organizacja współpracy wszystkich jednostek samorządowych na terenie Powiatu mająca na celu podniesienie efektywności i skuteczności przedsięwzięć rozwojowych.

Dla intensyfikacji procesów rozwojowych na terenie powiatu konieczna jest dobra współpraca wszystkich jednostek wchodzących w skład Powiatu. Skoordynowana i celowa współpraca przyczynić się może do uzyskania efektu skali z tytułu przyciągania inwestorów, jak również w postaci wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej w ramach całego Powiatu. Współpraca w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego powinna obejmować nie tylko partnerstwo w ramach sektora publicznego, ale również pozarządowego i gospodarczego.

Wiele wyzwań rozwojowych wymaga skoordynowania działań oraz sięgania po takie rozwiązania, które możliwe są z pozycji jednostki reprezentującej wszystkich partnerów Powiatu. Takim

podmiotem może być stowarzyszenie bądź związek międzygminny, w którego skład wchodzi wszystkie Gminy Powiatu oraz inne organizacje (pozarządowe, gospodarcze).

Stowarzyszenie może reagować w tych obszarach, w których działanie z pozycji jednej Gminy jest nieopłacalne i wymaga dużej profesjonalizacji, na co nie stać często pojedynczej jednostki.

W ramach tego celu realizowane będą działania mające na celu wzrost udziału organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz w procesach rozwojowych na terenie powiatu. Wiele z usług świadczonych przez sektor publiczny mogłoby być bardziej efektywnie i skutecznie świadczonych przez organizacje społeczne, które mają często lepszy dostęp do odbiorców, lepszy kontakt z nimi oraz są postrzegane często przez nich, jako bardziej przyjazny podmiot.

Wskaźniki realizacji celów:

- liczba wspólnych przedsięwzięć w ramach stowarzyszenia, LGD oraz ZIT
- liczba nowopowstałych organizacji pozarządowych
- wspólna oferta inwestycyjna
- wspólna oferta turystyczna i kulturalna

Cele operacyjne:

Cel V.1. Wspieranie rozwoju obszarów wiejskich poprzez oddolne inicjatywy, w ramach Lokalnych Grup Działania

Cel V. 2. Profesjonalizacja działań rozwojowych poprzez zwiększenie udziału jednostek i Organizacji pozarządowych we wspólnych przedsięwzięciach

Cel V.3. Wspieranie i inicjowanie powstawania organizacji pozarządowych

Zadania kluczowe:

- utworzenie stowarzyszenia na rzecz rozwoju Powiatu, w którego skład wchodzi wszystkie JST z terenu Powiatu, organizacje pozarządowe oraz inne zainteresowane podmioty.
- promowanie współpracy JST z organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań publicznych
- ścisła współpraca w ramach ZIT oraz LGD

VIII. System monitorowania i ewaluacji strategii

Procedura wdrażania, monitorowania i aktualizacji to działania niezbędne dla zagwarantowania, że postanowienia przyjęte w Strategii Rozwoju Powiatu Kaliskiego będą konsekwentnie realizowane. W ślad za tym muszą być zapewnione zasoby, warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania. Konieczna jest również czasowa weryfikacja zapisów Strategii w odniesieniu do zmieniających się warunków otoczenia społeczno-gospodarczego, organizacji współpracy i koalicji na rzecz realizowanych celów. Osiągnięcie wyznaczonych celów możliwe będzie poprzez strategiczną współpracę partnerów lokalnych skupionych wokół celów strategicznych i zadań kluczowych zaproponowanych w Strategii. Taka współpraca stanowi warunek konieczny dla urzeczywistnienia wizji strategicznej, która stanowiła punkt wyjścia do zaplanowanej strategii.

Wdrażanie Strategii

Organem nadzorującym realizację Strategii Rozwoju jest Rada Powiatu. Poza funkcją nadzorczą, kompetencją Rady Powiatu jest uchwalenie zmian w Strategii Rozwoju. Odpowiedzialnym za wykonanie (w zakresie zadań leżących w kompetencji powiatu) i koordynację (w zakresie zadań wykraczających poza kompetencje powiatu) ujętych w Strategii założeń jest Zarząd Powiatu. Zarząd Powiatu będzie realizował zapisy Strategii poprzez:

- nadzór nad realizacją zadań kluczowych i innych wprowadzonych w trakcie prac nad wdrożeniem strategii, w oparciu o sprawozdania i bieżące wnioski podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii;
- podejmowanie czynności, zmierzających do zapewnienia środków finansowych na przyjęte do realizacji działania operacyjne, a w szczególności: uwzględnianie zadań wynikających ze Strategii w projekcie budżetu Powiatu i Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz pozyskiwanie pozabudżetowych źródeł finansowania, np. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, funduszy z programów unijnych, wkładu własnego inwestorów zewnętrznych itp.;
- nawiązanie współpracy z partnerami w realizacji zadań, wymagających zaangażowania innych podmiotów, między innymi organów samorządowych gmin lub innych powiatów, samorządu województwa, instytucji naukowych i państwowych, instytucji administracji publicznej, organizacji pozarządowych, przedstawicieli przedsiębiorców i rolników...

Podstawowymi instrumentami wdrażania Strategii są:

- Roczny Budżet Powiatu, budżety pozostałych jednostek samorządu terytorialnego;
- Wieloletnia Prognoza Finansowa;
- Inne powiatowe programy np. program współpracy z organizacjami pozarządowymi, powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych, programy operacyjne wypracowane do wdrażania strategii, itp.
- Budżety innych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii

Po uchwaleniu Strategii zostanie ona przygotowana do wdrożenia poprzez wydziały merytoryczne Starostwa. Ośrodkami koordynującymi współpracę w poszczególnych obszarach tematycznych będą stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego, wskazane przez Starostę, realizujące zadania w ramach współpracy instytucjonalnej na rzecz realizacji Strategii Rozwoju Powiatu, głównie zaś Wydział Oświaty i Rozwoju Powiatu, który odpowiedzialny będzie za proces monitorowania (zbierania informacji oraz analizowania ich dla Zarządu).

Całość realizacji oparta będzie o szeroki dialog i współpracę na poziomie wszystkich Gmin wchodzących w skład Powiatu, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji zaangażowanych w proces wdrażania Strategii.

Zakres programów operacyjnych (wdrożeńowych) zostanie uzgodniony z jednostkami, które w Powiecie odpowiedzialne są za ich przygotowanie. Każdy program powinien się odnosić do określonego celu strategicznego, a tym samym przyczynić do osiągnięcia wskaźników w ramach odpowiadających im celom strategicznym.

Do wdrożenia zapisów Strategii Rozwoju przyjmuje się zasadę partnerstwa i konsultacji społecznych.

Partnerstwo – rozumiane, jako zaproszenie do współpracy wszystkich jednostek i podmiotów na terenie Powiatu

Konsultacje społeczne – jako element dialogu z mieszkańcami wokół planowanych celów, kierunków i propozycji rozwiązań

VIII.1. Monitorowanie strategii

W procesie realizacji strategii ważna jest kontrola tego procesu oraz ocena uzyskanych efektów społecznych i gospodarczych, a także zmian w środowisku. Zadanie to, mające charakter permanentny, nazywa się monitoringiem strategii.

Monitorowanie to proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i całego programu w aspekcie finansowym i rzeczowym,

mający na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów i programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami.

Przydatność monitoringu możemy postrzegać w dwóch aspektach:

- jako narzędzia operacyjnego umożliwiającego efektywne i skuteczne zarządzanie programem. W oparciu o uzyskiwanie bieżących informacji w ramach systemu monitorowania na temat realizowanych projektów możliwe jest szybkie identyfikowanie wszelkich nieprawidłowości, a dzięki temu podejmowanie odpowiednich działań zaradczych.
- drugim aspektem jest postrzeganie ewaluacji jako podstawy i etapu wyjściowego procesu ewaluacji programu. Dane z systemu monitorowania stanowią jedno z podstawowych źródeł informacji do przeprowadzenia ewaluacji. Efektywna realizacja strategii wymaga więc kontrolowania skuteczności wdrażania przedsięwzięć.

Monitoring w strategii służyć ma kontroli postępu wypracowanych zadań, weryfikacji osiągniętych rezultatów i porównywaniu ich zgodności z celami strategicznymi. Z upływem czasu istotnym działaniem będzie również ocena sytuacji zewnętrznej i ocena założeń, które mogą się dezaktualizować w związku ze zmianami sytuacji powiatu, regionu i kraju.

Monitorowanie oparte jest o system wskaźników, które wybieramy lub tworzymy w odniesieniu do postawionych celów, a następnie określamy wartości tych wskaźników – obecną i zakładaną, czy inaczej mówiąc docelową.

Głównymi obszarami monitorowania Strategii Rozwoju Powiatu Kaliskiego będą:

- Cele operacyjne i zadania kluczowe wytyczone w Strategii,
- Roczny Budżet Powiatu, budżety pozostałych jednostek samorządu terytorialnego
- Wieloletnia Prognoza Finansowa,
- Inne powiatowe programy np. program współpracy z organizacjami pozarządowymi powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych itp.,
- Dokumenty innych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.

Na etapie przygotowania strategii do wdrożenia zostanie opracowany system wskaźników dla celów operacyjnych, dla monitorowania postępu wdrażanych zadań oraz wskaźniki dla zadań kluczowych. Wskaźniki dla zadań powinny być przygotowane w układzie rzeczowym i finansowym. Ponadto zostanie przygotowany harmonogram wdrażania, na najbliższe lata, ze wskazaniem odpowiedzialnych za ich koordynację i wdrażanie.

W jednostce odpowiadającej za monitorowanie wdrażania strategii, co rok zbierane będą informacje monitoringowe: czy realizowane są zaplanowane zadania, czy idą zgodnie z planem (harmonogram i budżet) i przynoszą one zaplanowane efekty (na poziomie celów operacyjnych).

Co roku Starosta i Zarząd otrzymają informacje o stanie wdrażania strategii.

Opracowany materiał posłuży do tego, aby przewidywać integracje wysiłków w tych obszarach, które są realizowane słabiej, bądź występują w nich problemy wymagające wsparcia oraz koordynować współpracę przy wdrażanych zadaniach, budować koalicje instytucji i organizacji na podstawie rzetelnych informacji z wdrażania.

VIII.2. Ewaluacja Strategii Rozwoju Powiatu Kaliskiego

Ze względu na krótki okres realizacji strategii (do roku 2021) zakłada się także przeprowadzanie okresowej ewaluacji strategii w roku 2018 oraz ewaluacji końcowej, po zakończeniu jej wdrażania. Ewaluacja okresowa powinna określić skuteczność podjętych działań oraz ocenić stan wdrażania strategii i wpływ wykonanych działań na efekty rozwojowe wskazane na poziomie wskaźników do celów. Powinna ona również zaproponować ewentualne zmiany w przyjętych kierunkach działań (ewentualna aktualizacja strategii).

Ewaluacja końcowa powinna ocenić efekty na poziomie wskaźników do celów strategicznych oraz dodatkowo powinna stanowić podstawę dla przyszłych dokumentów strategicznych.

Wskaźniki osiągnięć celów strategicznych:

Cel strategiczny	Wskaźnik	Źródło weryfikacji wskaźnika
Cel strategiczny I: Wzrost konkurencyjności gospodarki powiatu poprzez nowoczesne rolnictwo, przetwórstwo i dystrybucje w powiązaniu z elastycznym systemem edukacji (łączenie teorii z praktyką)	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost inwestycji na terenie Powiatu Kaliskiego - wzrost udziału przemysłu rolno – spożywczego i przetwórczego Powiatu Kaliskiego w przemyśle regionu - wzrost dochodów z rolnictwa	GUS, Dane instytucji zajmującej się kompleksową ofertą inwestycyjną
Cel strategiczny II: Rozwój kultury lokalnej oraz wzrost atrakcyjności turystycznej powiatu	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby odwiedzających turystów - wzrost liczby miejsc noclegowych (w podziale na agroturystykę oraz inne) - wzrost liczny udzielonych noclegów	GUS

Cel strategiczny III: Poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> - długość wybudowanych oraz długość wyremontowanych dróg powiatowych w powiązaniu z Aglomeracją oraz poza aglomeracyjnymi. - skrócenie czasu dojazdu do ważnych ośrodków rozwoju w województwie i poza nim, uwzględniające różne środki transportu - wzrost połączeń komunikacyjnych (środki publiczne i prywatne) na terenie Powiatu - wzrost liczby ścieżek rowerowych łączących instytucje publiczne i atrakcje turystyczne na terenie Powiatu	GUS, Informacja własna, Dane Starostwa
Cel strategiczny IV: Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego, ekologicznego oraz rozwój i włączenie społeczne	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost udziału energii odnawialnej w całkowitej energii stosowanej na terenie Powiatu - spadek liczby osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym - wzrost poziomu zdrowia mieszkańców - spadek liczby przestępstw	GUS, OPS, Policja PCPR,
Cel strategiczny V: Dobra organizacja współpracy wszystkich jednostek samorządowych na terenie Powiatu mająca na celu podniesienie efektywności i skuteczności przedsięwzięć rozwojowych.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wspólnych przedsięwzięć w ramach stowarzyszenia, LGD oraz ZIT - liczba nowopowstałych organizacji pozarządowych - wspólna oferta inwestycyjna - wspólna oferta turystyczna i kulturalna	Dane własne Starostwa, GUS, Baza Klon Jawor,

IX. Finansowanie strategii

Realizacja *Strategii* wymaga zaangażowania środków finansowych znacznie przewyższających nie tylko obecne możliwości samodzielnego budżetowego finansowania, ale zapewne również lokalne zasoby kapitałowe z Urzędów Gmin, czy innych podmiotów lokalnych. W konsekwencji należy przyjąć, że realizacja *Strategii* nie będzie możliwa bez aktywnej polityki finansowej zarówno Powiatu, jak i jednostek znajdujących się w jego obszarze. Bardzo ważnym elementem jest budowanie możliwości finansowania wskazanych w *Strategii* zadań poprzez otwarcie na projekty z partnerami (powiat, gminy partnerskie, NGO, biznes oraz instytucje otoczenia biznesu, instytucje kultury oraz podmioty świadczące usługi w zakresie turystyki) - pozyskania i zaangażowania dużych zewnętrznych

środków finansowych oraz w jak największym stopniu wykorzystywania środków budżetu Powiatu, czy budżetów Gmin, jako wkładu własnego do projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych.

W latach 2014-2020 jeszcze głównymi potencjalnymi źródłami dofinansowania projektów rozwojowych samorządów są fundusze UE.

Głównym źródłem europejskiego finansowania projektów jest Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020, który obecnie jest w fazie negocjacji z Komisją Europejską. Ponadto **8 stycznia 2014 r. zostały przyjęte przez Radę Ministrów Krajowe Programy Operacyjne, które będą realizowane w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020, z których potencjalną szansą dla Strategii Rozwoju Powiatu Kaliskiego na lata 2014-2021 są:**

- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
- Program Infrastruktura i Środowisko
- Program Inteligentny Rozwój
- Program Wiedza Edukacja Rozwój
- Program Polska Cyfrowa

Istotnym równoległym wsparciem dla budżetu gmin i powiatów w finansowaniu inwestycji infrastrukturalnych są też środki krajowe.

W celu lepszego wykorzystania specyfiki poszczególnych obszarów województwa oraz uzyskania efektów synergii w procesach rozwoju, polityka horyzontalna została uzupełniona o **politykę terytorialno-funkcjonalną, realizowaną na terenie obszarów miejskich, obszarów wiejskich oraz wyspecjalizowanych obszarów funkcjonalnych i adresowaną do podmiotów funkcjonujących w wyznaczonych obszarach**. Polityka ta oparta jest przede wszystkim na współpracy jednostek samorządu terytorialnego w celu tworzenia i realizacji projektów zintegrowanych. Ten wymiar polityki rozwoju daje szansę na zmniejszenie skali polaryzacji i włączenie słabszych ekonomicznie gmin w procesy rozwoju. W ramach przyjętego podejścia funkcjonalno – przestrzennego, podmioty uzyskują preferencje przy realizacji zintegrowanych projektów, pod warunkiem nawiązania do wiodących potencjałów i funkcji, które stały się podstawą delimitacji powyższych obszarów. „Strategia...” zakłada, że wsparcie dotyczyć będzie projektów odnoszących się jednocześnie do różnych sfer działalności (projekty międzysektorowe) w ramach konkretnego obszaru (terytorium). Pozwoli to na uzyskanie największego efektu rozwojowego, przy respektowaniu zasady koncentracji środków finansowych w czasie i przestrzeni. Dlatego w latach 2014-2020 bardzo ważnym źródłem finansowania projektów rozwojowych/partnerskich są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU KALISKIEGO NA LATA 2014-2021

w ramach Aglomeracji Kalisko – Ostrowskiej. Reguły zgłaszania i współfinansowania projektów w ramach ZIT zostaną w najbliższym czasie zaprezentowane w wytycznych Instytucji Zarządzającej RPO w Wielkopolsce.